

ת"פ 43952/04/22 - מדינת ישראל נגד רז שלם לשם

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 43952-04-22 מדינת ישראל נ' לשם
תיק חיצוני: 522806/2021

לפני	כבוד השופט ארנון איתן
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	רז שלם לשם

החלטה

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו ובמסגרת הסדר טעון בכתב אישום מתוקן, בעבירות של החזקת סם לשימוש עצמי, לפי סעיף 7(א) בצירוף 7(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים (נ"ח) תשל"ג 1972, וסחר בסם מסוכן לפי סעיף 13 בצירוף סעיף 19 לפקודת הסמים המסוכנים.
2. סוכם בין הצדדים, כי יוגש תסקיר מבחן בעניינו של הנאשם אשר יבחן גם את סוגיית ההרשעה, כאשר המאשימה תגביל עצמה למאסר למשך 4 חודשים אשר יבוצע בדרך של עבודות שירות.
3. על פי הנטען בכתב האישום המתוקן, במשך תקופה של כשנה וחצי ועד ליום 3.8.2021 נהג הנאשם לגדל בביתו מעת לעת ולסירוגין, סם מסוגן מסוג קנבוס.
4. בתאריך 3.8.2021 בשעה 11:00 או בסמוך, בישוב בית חגי גדיל הנאשם בבית 2 עציצים של סם מסוכן מסוג קנבוס במשקל 230.20 גרם נטו, והחזיק בשני שקים ובתוכם 22 זרעים מסוג קנבוס תרבותי.
5. על פי הנטען באישום השני, משך כ-3 שנים עובר ליום 4.10.2021 מכר הנאשם במספר הזדמנויות בירושלים לאלון פסי, שהינו חברו, סם מסוכן מסוג קנבוס במשקל לא ידוע, בתמורה ל-40 ₪.
6. המאשימה ציינה בטיעוניה לעונש, כי הנאשם הינו יליד 2001 נעדר רישום פלילי קודם. המאשימה הפנתה לערכים המוגנים בהם פגע הנאשם במעשיו, חומרתם, וכמות הסם שנתפסה בביתו.
7. המאשימה ביקשה לקבוע מתחמי ענישה כדלקמן: באישום הראשון ממאסר על תנאי ועד מספר חודשים שיכול יבוצעו בעבודת שירות, ובאישום השני מ-4 חודשי מאסר ועד שנת מאסר. לדעתה, המלצת שרות המבחן כפי שהובאה בתסקיר תמוהה, שכן אין די בגיליון פלילי נקי או בהליכי טיפול שטרם הסתיימו, כדי למלא תוכן אחר דרישות הפסיקה בסוגיית ביטול הרשעה. הוסף, כי טענת הנאשם בדבר פגיעה נוכח אופי עיסוקו הינה תיאורטית, וממילא חוק המרשם הפלילי מצמצם את האפשרות מצד גופים שונים לעיין במרשם הפלילי. המאשימה ביקשה לקבוע את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם העונש ההולם לו עתרה, ולהטיל עליו מאסר למשך 4 חודשים אשר יבוצעו בדרך של עבודת שירות, לצד ענישה נלווית, לרבות פסילה בפועל ופסילה על תנאי.

8. הסנגור ציין תחילה, כי לנאשם אין התנגדות ליטול חלק בהליכי טיפול, הגם שהפסיק לצרוך סמים כבר לפני שנתיים. על פיו, משבר זוגי של הוריו עמד בבסיס מעורבותו בביצוע העבירות, ואולם הנאשם מצוי כיום במקום אחר. הסנגור הגיש מסמכי המלצה אליהם אתייחס בהמשך, וביקש לאמץ את עמדת שרות המבחן, כדי שלא לפגוע במאמץ אותו עורך הנאשם לשקם עצמו, ולהציב את מסלול חייו באופן מועיל ותורם לחברה.
9. הנאשם ציין כי הוא עוסק בתחום שוק ההון משך מספר שנים, וביקש שעיסוקו לא יפגע כתוצאה מהרשעה.

דין:

10. לטעמי השאלה המרכזית הנתונה להכרעה במקרה דנן, הינה האם ישנו מקום להורות על ביטול ההרשעה. אציין, כי אין המדובר בתוצאה פשוטה, שכן בפסיקה נקבע כי לרוב נהוג לגזור בגין עבירות סחר בסם מסוכן עונשי מאסר לריצוי בפועל. בית המשפט קבע כי נוכח הצורך החשוב שבמאבק בעבירות הסחר בסם, על בית המשפט לתת משקל ממשי לשיקולי הרתעתה אל מול שיקולים האישיים. עוד נקבע בפסיקה כי אי ההרשעה, והטלת עונש של צו של"צ, הינה בגדר חריג שבחריגים, נוכח חומרת העבירה, והיות הנאשם חוטא ומחטיא את הזולת. (ראו לדוגמה: ע"פ 9482/09 ביטון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.7.11); רע"פ 873/12 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2.2.12). וראו גם: רע"פ 5478/19 נטע לוין נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.08.19); רע"פ 1623/14 סיראג גבארה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (01.04.14)).
11. סוגיית אי ההרשעה מעוגנת בסעיף 192א לחסד"פ, וכן בסעיף 71א(ב) לחוק העונשין ובסעיף 1(2) לפקודת המבחן אשר בכולם הוסמך בית המשפט ליתן צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור, תוך הימנעות מהרשעה.
- בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל פ"ד, נב(3) 337 (21.8.97) (להלן: "פס"ד כתב") נקבע כי משהוכח ביצועה של עבירה, יש להרשיע את הנאשם, זולת מקרים יוצאי דופן בהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה. עוד נקבע בפס"ד כתב כי מטרת השימוש בכלי זה היא שיקומית, והיא תובא במכלול השיקולים לפטור את הנאשם מהרשעה.
12. בפסה"ד נקבע כי ייעשה שימוש באי ההרשעה כאשר יתקיימו שני תנאים אלו במצטבר:
- א. הרשעה תוביל לפגיעה חמורה בשיקום הנאשם.
- ב. סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים שפורטו בפסה"ד.
13. הרציונל העומד בבסיס הוראות סעיף 71א לחוק הוא חינוכי בעיקרו: השירות לציבור יקנה לעבריין ערכי עבודה ומוסר, ולפיכך בעל פוטנציאל לשקמו (הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים, דין וחשבון, אוגוסט 2015). בחוק לא הוגבל שיקול דעתו של ביהמ"ש בנוגע ליישום הסעיף, והסעיף מאפשר לבית המשפט לפעול על פיו אף ללא הרשעת הנאשם תחילה (השוו בעניין זה להצעת החוק, בה הוצע להגביל את אפשרות זו לעבירות קלות בלבד).
14. עם זאת, בפסיקה מאוחרת נקבע שאי הרשעתו של נאשם, שאשמתו הוכחה, היא חריג לכלל שכן יש בה ממד של פגיעה בעקרונות השוויון בפני הדין. לפיכך נקבע שבתי המשפט מצווים לעשות שימוש מושכל וזהיר בסמכות שניתנה

להם על פי סעיף 71א(ב) לחוק העונשין ולהימנע מהרשעת נאשם רק במקרים חריגים בהם מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, וזאת בכדי למנוע פגיעה מהותית בעקרון השוויון בפני החוק ובשיקולי ענישה אחרים.

ראו בהרחבה: ע"פ 1082/06 מיכאל שוראקי נ' מדינת ישראל (20.6.06); וכן השוו אודות השימוש החריג בסעיף אי ההרשעה: רע"פ 1666/05 יאיר סטבסקי נ' מדינת ישראל (24.03.05); ע"פ 1042/03 מצרפלוס שותפות מוגבלת בע"מ (1974) נ' מדינת ישראל, נח(1) 721 (2003).

15. בע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(3), 685, (17.8.00) נקבע:

"משמתבקש בית המשפט לשקול אימתי יחיל את הכלל המדבר בחובת הרשעה ומתי יחיל את החריג בדבר הימנעות מהרשעה, נדרש איזון שיקולים המעמיד את האינטרס הציבורי אל מול נסיבותיו האינדיבידואליות של הנאשם... במאזן השיקולים האמור גובר בדרך כלל השיקול הציבורי ורק נסיבות מיוחדות, חריגות ויוצאות דופן ביותר תצדקנה סטייה מחובת מיצוי הדין בדרך הרשעת העבריין, וזאת, לרוב, כאשר עלול להיווצר יחס בלתי סביר בין הנזק הצפוי מההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה והנזק הצפוי לעבריין מההרשעה".

16. בספרו על סדר הדין בפלילים (חלק שני, תשס"ג, 1105) ציין המלומד קדמי:

"בנסיבות נדירות ביותר, כאשר יש בעצם ההרשעה משום תגובה חריפה באורח קיצוני למעשה העבירה מחד גיסא, ובנסיבות העניין אין מקום לענישה אלא להעמידה במבחן. נסיבות נדירות כאלה נוצרות בדרך כלל על רקע נסיבות אישיות - כגון: גיל, מצב בריאות, מוצא משפחתי - כאשר ההרשעה כמוה כ'מכת מוות' לנאשם".

17. עוד נקבע בפסיקה שאחד השיקולים המהותיים שייטו את הכף לטובת אי הרשעה הינו כאשר בית המשפט משתכנע שהנאשם הפנים את חומרת מעשיו והביע חרטה לגביהם (ראו: ת"פ 40200/99 מדינת ישראל נ' שלמה איזנברג [פורסם בנבו] (10.02.04)).

א. כאמור, בפסיקת בית המשפט העליון נקבע, כי אי הרשעה בעבירות של סחר בסם מסוכן הינה בגדר חריג שבחריגים. עם זאת, ישנם מקרים בהם העדיף ביהמ"ש לבקר שיקולי שיקום על פני שיקולי הרתעה והורה על ביטול ההרשעה. ראו לדוגמה: ע"פ 11045-09-18 יעקב ישראל אליאסיאן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (3.3.19) בו התחשב ביהמ"ש בגילו של הנאשם, שיקום שעבר ונסיבותיו האישיות, הפך את החלטת בימ"ש השלום וביטל את הרשעתו של נאשם ב-2 עבירות סחר בסמים מסוג קנאביס וחשיש במשקל כולל של כ-200 גרם. ת"פ 34271-10-18 מדינת ישראל נ' אור שמואל דהן [פורסם בנבו] (23.03.19) הסתיים ההליך נגד נאשם ב-2 עבירות סחר בקנאביס באמצעות טלגרס ובהחזקה לשימוש עצמי ללא הרשעה וזאת תוך התחשבות בגילו הצעיר של הנאשם (כבן 18), היעדר עבר פלילי ושיקום מרשים. על הנאשם הוטל צו מבחן למשך שנה.

18. לצורך הכרעה במקרה שבפנינו, יש להביא בחשבון את הנתונים הבאים:

א. הנאשם הינו בחור צעיר כבן 22 נעדר הרשעות קודמות. הנאשם נטל אחריות על מעשיו הן בבית המשפט והן בשירות המבחן.

ב. במועד ביצוע העבירות היה הנאשם בן פחות מ-20. בהתאם לפסיקה המנחה ישנו מקום להתחשב

בגילו הצעיר של נאשם בעת גזירת העונש. (ראו: ע"פ 6961/17 אבו אלקיעאן נגד מדינת ישראל [פורסם בנבו] (7.3.18)).

ג. המדובר בהחזקת סם לצריכה עצמית, ומספר מכירות בכמויות שאינן ידועות של סם מסוכן מסוג קנבוס, המוגדר בפסיקה כסם הנמנה על הסמים הקלים, זאת בתמורה ל- 40 ₪, בנסיבות חברתיות בהתאם לתיקון שנעשה בכתב האישום.

ד. מאז ביצוע העבירה חלפו למעלה משנתיים וחצי, ומאז אותם אירועים לא נפתחו כנגד הנאשם תיקים נוספים.

ה. המלצת שירות המבחן הינה לסיום ההליך באי-הרשעה, ולנקוט כלפי הנאשם בענישה שיקומית הכוללת צו של"צ ומבחן.

ו. תוכנו של תסקיר המבחן הינו חיובי. הנאשם נטל אחריות על ביצוע העבירות והסביר את הרקע לביצוען, נתון התואם את התיקון שנעשה בכתב האישום. הנאשם ביטא חרטה על המעשים, ובמסגרת הליכי טיפול שולב בתוכנית "הילה" לסיום 12 שנות לימוד, וקשר עם עו"ס במסגרת היחידה לקידום נוער. להתרשמותם, קיימת בנאשם מוטיבציה לניהול מערכת חיים נורמטיבית, הוא בעל יכולות וכישורים, משקיע כוחות רבים בעבודה כדי לדאוג לעתידו, וכן מצליח להיעזר בגורמי טיפול.

ז. לנאשם הוצע להשתלב בנוסף בטיפול קבוצתי לצעירים עוברי חוק, והוא ביטא נכונות לכך. בנוסף, נבחנת עמו האפשרות לטיפול במסגרת המחלקה להתמכרות ביחידה לקידום נוער. לדעת שרות המבחן, עבודתו של הנאשם משמשת עבורו עוגן וכוח, ומהווה גורם המסייע לו להתרחק מחברה שולית. הנאשם הינו עצמאי, עובד בתחום שוק ההון והוא מבטא חשש שהרשעה תחבל בסיכוי להתקשר עם גורמים ממשלתיים וכד'. ברי, כי בנסיבות אלו, להחלטה בדבר הרשעתו של הנאשם ודאי בעבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים ישנה משמעות מיוחדת והיא עלולה לגרום לו נזק, ולחסום בפניו להתקדם בעיסוק בו הוא מעוניין, ודאי ביחס לנאשם צעיר שבשלב זה מתחיל לעצב את חייו הבוגרים. בהיבט זה הבאתי במסגרת שיקוליי את אופי עיסוקו של הנאשם, מכתבי ההערכה שהוגשו לעיוני, וכן הפנייה מטעם אלפא טכנולוגיה פיננסית, מיום 13.9.2023.

19. ממכלול טעמים אלו, ניתן לקבוע כי עלה בידי הנאשם להוכיח כי קיימים ביחס אליו סיכויי שיקום ממשיים המצדיקים לאמץ את המלצת שרות המבחן, ולהורות על סיום הליך באי-הרשעה, זאת לצד צו שירות לתועלת הציבור בהיקף נרחב מזה עליו המליץ שרות המבחן, לצד מבחן, וחתימה על התחייבות.

20. אשר על-כן, אני מורה כדלקמן:

א. הרשעת הנאשם בדין מבוטלת, וההליך מסתיים באי-הרשעה, תוך קביעה שהנאשם ביצע עבירות של סחר בסם מסוכן, לפי סעיף 13 בצירוף סעיף 19 א לפקודת הסמים המסוכנים, והחזקת סם לצריכה עצמית, לפי סעיף 7(א) בצירוף 7(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים.

ב. צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 200 שעות. תכנית של"צ תוגש לאישור בית המשפט בתוך 60 יום.

ג. צו מבחן למשך שנה.

ד. התחייבות בסך 2000 ₪ להימנע מביצוע העבירה בה הורשע בכתב האישום המתוקן וזאת למשך שנה מהיום. רשמתי את התחייבות הנאשם בע"פ.

ה. הסם יושמד.

ו. מוצגים יחולטו/יושמדו לפי החלטת רשם המוצגים.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק ההחלטה לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי תוך 45 ימים.

ניתנה היום, ב' שבט תשפ"ד, 12 ינואר 2024, במעמד הנוכחים.